

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruška cesta 5, poštini predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavije znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane pe-
titna enostopna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 99.

Sobota, 10. decembra 1932.

Leto VII.

Francija in Rusija.

Nenapadna pogodba med Francijo
in Rusijo.

Sovjetska Rusija, ta velika država, ki šteje nad 150 milijonov prebivalcev in jo vlada boljševiska diktatura, je sklenila nenapadne pogodbe s svojimi sosednimi državami razen z Rumunijo. Te dni je bila tudi sklenjena enaka pogodba med Francijo in Rusijo ter ratificirana in podpisana. Rusija je namreč uvidela, da so mednarodni dogovori tudi za njeno notranjo konsolidacijo in ureditev nujno potrebni. Rusija se je s tem približala mednarodnemu sodelovanju, dasi je doslej grčila v svojem časopisju mednarodne ustanove kot kapitalistično zavlačevalno politiko. S tem pa, da je Rusija stopila v mednarodne zveze s sosednimi in drugimi državami, pa je priznala mednarodno sodelovanje ter izvedla važno politično gesto proti širjenju fašizma, ki bi utegnil postati nevaren tudi za Rusijo. Fašistično gešo proti boljševismu in marksizmu bi ob raznih avanturah utegnulo tudi v Rusiji imeti neprijetne posledice, ker je narod preogromen, da ne bi mogla uspeti med njim razkrajalna akcija fašizma.

Ves demokratični svet vidi v mednarodnih ustanovah važno orodje mednarodnega sodelovanja v vseh mednarodnih gospodarskih in političnih vprašanjih. Zato pripisujemo tem pogodbam z Rusijo tako velik pomen. To je bila že od nekdaj delavska zahteva in prav te dni so ameriške strokovne organizacije zahtevale isto od vlade Zedinjenih držav.

Ni več dvoma, da se bo Rusija gospodarsko razvila ter tvorila v svetovnem gospodarstvu važen faktor, s katerim mora računati ves svet. Rusija potrebuje danes ogromne množine tujih industrijskih izdelkov, ima pa istotako ogromne zaloge surovin na razpolago, ki so potrebne v naprednejših, zlasti v evropskih državah.

Mednarodne pogodbe z Rusijo so koristne Rusiji, so pa koristne tudi vsem drugim državam, ker so prvo zblizanje med boljševisko državo in državami starega gospodarskega sistema.

Pogodbe jasno določajo, da se države ne vmešavajo medsebojno v notranje razmere svojih pogodnic ne gospodarsko in ne politično. S tem je dosežen prvi korak — sodelovanja.

Italijanske demonstracije.

Na poslopju jugoslovskega konzulata v Zadru so ob priliki fašistične demonstracije za rešitev »italijanske« Dalmacije razbili okna. Razbili in poškodovali so tudi privatna stanovanja in podjetja.

Demonstracijo je organiziral in govoril na njej fašistični tajnik Peter Martinovich (pravi Italijan!). Beograjski študentje so priredili v avli vseučilišča protidemonstracijo, ki jo je pa policija zabranila prenesti na ulico.

Stavka v Grčiji.

Započeta stavka v Grčiji se je razširila na vsa večja mesta. V stavki se nahajajo mlinarji, peki in tekstilni delavci, ki so se pridružili atenski stavki transportnih delavcev.

Otvoritev nemškega državnega zbora.

Fašisti za »parlamentarizem«.

V torek, dne 6. 1. m. je bil otvorjen novi nemški državni zbor. Starostni predsednik general Litzmann je otvoril državni zbor in imel nagovor, v katerem je očital Hindenburgu, da je zaupal Müllerju, Brüningu itd., ne pa edinemu rešitelju nemškega naroda (Hitlerju).

Za predsednika je bil izvoljen fašist Göring, za prvega podpredsednika Esser (centrum), za drugega podpredsednika Rauch in za tretjega podpredsednika soc. demokrat Löbe s socialno demokratičnimi glasovi.

Predsednik Göring je govoril o tretjini naroda, grajal mahinacije vlade ter se z vehemenco zavzemal za pravice parlamenta, kar je zbudilo med poslanci mnogo smeha.

Podpredsednik soc. demokrat Löbe je na predsednikova izvajanja izrazil svoje veselje, da dobe demokratične stranke sobojevnika za parlamentarne pravice. S tem je namreč Löbe hotel pribiti dvojno igro nacionalnih socialistov, ki govore v parlamentu o parlamentarizmu, delajo pa za fašistično diktaturo.

Predloge pa, ki jih je stavila socialna demokracija in druge opozicijske stranke glede zaupnice vladi in nje izjave, so nacionalni socialisti odklonili.

Državni zbor se najbrže sporazumno z nacionalnimi socialisti odgodi.

K otvoritvi novega nemškega državnega zbora pravi berlinski soc. dem. »Vorwärts«, da ni nova vlada

nič drugega, kakor nadaljevanje Papenove vlade. Nacionalni socialisti in komunisti so vzrok, da je narod prišel ob pravice. Prvi so delali sporazumno z gosposkim klubom ter s tem omogočili neparlamentarno reakcionarno vlado, drugi pa so cepili delavske vrste, da tudi delavstvo ni imelo dovolj parlamentarnega vpliva. Tako je reakcija, ki jo tvori ozek krog, prišla na krmilo. Socialna demokracija zahteva od novega parlamenta ukinitve vseh protidelavskih odredb, ukinitve izjemnih sodišč in splošno amnestijo. Jasno je, da socialna demokracija v sedanjo vlado ne more imeti zaupanja, ker stoji na stališču demokratičnega parlamentarizma.

Pretep v nemškem državnem zboru.

Med fašisti in komunisti je prišlo v sredo na seji do poštenega pretepa na zborničnih hodnikih zaradi predloga, da se naj v ustavi določi, kdo je namestnik državnega predsednika. Komunisti so tudi stavili predlog za nezaupnico vladi. Socialna demokracija Löbe in Breitscheid sta pa izjavila, da naj najprej poda vlada svoj program, potem bo o njej razprava. Razen tega bi bilo, če se prej izreče vladi nezaupnica, nemogoče staviti predloge o ukinitvi protidelavskih odredb in o ukinitvi izjemnih sodišč. Komunistični predlog je bil nato odklonjen.

Problem razorožitve.

Časopisje z iskrenostjo poroča, da ženevski razgovori glede razorožitvene konference zaostajajo, ker ni pravega soglasja med zastopniki držav v pripravljanih komisijah. Šele v zadnjem času je ameriški delegat Norman Davis s svojim posredovanjem dosegel nekakšen sporazum med Francijo in Anglijo, ker francoskega predloga a priori ni hotela sprejeti ne Anglija, še manj pa Zedinjene države in Nemčija. O razorožitvi se torej pogajajo velesile, ki jim ni toliko za razorožitev, kakor za politično moč in varnost.

Ameriški delegat predlaga, da naj bi se na bodoči konferenci sprejela kratkoročna konvencija o nadziranju kemične vojne in letalstva za bombardiranje. Stalna komisija za razorožitev pa naj bi med tem proučevala politične razmere ter na razorožitveni konferenci leta 1936, na kateri naj bi se problem razorožitve nadaljeval, to predložila.

Francoski delegati se strinjajo z ameriškim načrtom, nikakor pa ne

pristane na to solucijo Nemčija, ki zahteva enakopravnost z drugimi državami, čemur pa Francija v načelu ne nasprotuje.

Za ameriški načrt konvencije so po dosedanem razpoloženju Zedinjene države, Francija, Anglija in Italija. Če bo ta načrt na bodoči konferenci sprejet, bo to vsaj delni uspeh konference. Konvencija naj bi veljala do leta 1936, ko stopijo iz veljave sedaj veljavne pomorske pogodbe. Stalna komisija mora tudi pripraviti novo konferenco.

Pravi prijatelji miru ne bodo zadovoljni z uspehom, ker je resnično minimalen. Proti julijski resoluciji sta bili samo Nemčija in Rusija, češ, da premalo načena razorožitveno vprašanje. Glasovalo je pa za resolucijo 40 držav. Julijska resolucija je zahtevala omejitev tonaže tankov, prepoved kemične vojne in letalskih napadov na civiliste. Zaradi tega pomeni sedanje načelo velesil precejšnjo reakcijo, ki pa prijateljev in bojevnikov za razorožitev in trajen mir ne sme ostrašiti.

Boj med naciji in železnofrontniki

v Hambornu.

Četa 200 nacionalnih socialistov, ki so bili na poti v okolico k terenskim vajam, se je spopadla med potjo s četo 150 »Reichsbannercev«, ki so se ravno vračali s takih vaj. Med pretepom je bilo 7 težje ranjenih od strani »železne fronte« in 6 nacionalistov, ki so jih morali spraviti v bolnico. Prihitevša policija je med pretepači napravila osebne preiskave

za orožjem, pa ni nič našla. Od vsake strani je vzela po tri talce s seboj, ki naj pomagajo ugotoviti, kdo je pretep povzročil.

Rudniške nezgode na Čehoslovaškem 1931. V minulemu letu je bilo nezdgod v čehoslovaških rudnikih, in sicer 102 smrtnih, 1184 težkih poškodb, ki jim je sledila trajna invalidnost ter 5352 težkih poškodb, katerih zdravljenje je trajalo več tednov.

Sklepi konference delavskih zbornic v Beogradu.

Konferenca Delavskih zbornic dne 3. in 4. t. m. v Beogradu je sprejela tri resolucije, v katerih navaja v glavnem naslednje zahteve:

1. Peti kongres delavskih zbornic, ki se je vršil 3. in 4. decembra v Beogradu, opozarja na to, da je v naši državi veliko število popolnoma nepreskrbljenih in že delj časa brezposelnih delavcev vseh kategorij. Podpiranje teh revežev potom javnih borz dela, državnih in samoupravnih institucij, delavskih zbornic, delavskih organizacij in zasebnih ustanov, kakor je sicer dragoceno, vendar ni dovoljno, da bi zasiguralo vsaj najpotrebnejšo podporo za življenje in stanovanje brezposelnih. Zaradi tega zahteva kongres, da se uveljavi člen 2 zakona o zavarovanju delavcev, s katerim se je že leta 1922 obljubilo, da se bo zavarovanje zoper brezposelnost oživotvorilo. To zavarovanje naj bo samoupravno pod kontrolo države. Država in samoupravne korporacije bi se morale obvezati, da bodo redno prispevale za to zavarovanje. Zavarovanje mora biti obvezno ter obsežati vse kategorije delavcev in nameščencev brez vsake izjeme in mora veljati za vsa država.

2. Dokler se popolno zakonsko zavarovanje zoper brezposelnost ne izvede, so nujno potrebni hitri ukrepi, da se še v teku te zime brezposelni delavci in nameščenci preskrbe z najpotrebnejšim, in to boljše, kakor so bili dosedaj.

Akcijo vseh ustanov, ki podpirajo brezposelne, je treba osredotočiti pri borzah dela, pri katerih bi moralo priti sodelovanje svobodnih družabnih krogov in strokovnih organizacij do večjega izraza. Vsa sredstva, ki se zbirajo za borze dela, se morajo uporabiti za podpiranje brezposelnih, bilo v denarju ali v prehrani. Takoj se morajo v to svrhu uporabiti tudi vsi rezervni fondii. Dajatev borz dela za brezposelne se morajo znatno povečati, tako glede trajanja kakor glede višine podpore. Prejemanje podpor pri borzah dela je smatrati za zakonito pravico delavcev in v okviru te pravice morajo krajevne borze dela vršiti izplačila. Sredstva borz dela se morajo povečati in v to svrhu zahteva kongres:

a) Vlada naj naroči vsem banovnam in občinam v državi, da določijo v svojih proračunih primerne kredite za podpiranje brezposelnih delavcev.

b) Uvede naj se poseben davek za brezposelne, ki naj ga pobirajo davčne oblasti za ves luksuz, zlasti pa naj se ta davek naloži na luksuzna stanovanja, zabavne ustanove, pijačo, na konzum v restavracijah, pivnicah, kavarnah in slaščičarnah, ne glede na to, ali se ta konzum vrši v javnem lokalu ali privatnem stanovanju. Ta davek naj se razpiše tudi na vse lokale, ki služijo v trgovske ali industrijske svrhe, plačati pa bi ga morali tudi vsi delodajalci sorazmerno s številom zaposlenega osebja.

3. Glede na to, da je v teku tega leta zajela brezposelnost tudi sezonske delavce, smatra kongres, da se pri podeljevanju podpore ne sme več delati razlike med sezonskimi in ostalimi delavci.

4. Posebno opozarja kongres na izredno veliko bedo, v kateri so poljski delavci. Za te je brezpogojno in nujno potrebno preskrbeti vsaj prehrano do nove žetve. V tem cilju zahteva kongres, da se v vseh občinah,

kjer so nepreskrbljeni brezposelni poljski delavci, ustanovi poseben žitni fond. V ta fond naj bi prispevali vsi oni posestniki, ki imajo nad 9 oravol zemlje, po 5 kg žita in koruze. S tem žitnim fondom naj razpolaga paritetni odbor, kakor ga predvideva uredba ministra za socialno politiko glede ureditve zaposlitve delavcev pri poljskem delu.

5. Vpoštevajoč, da je stanovanje neobhodno potrebna življenjska potreba in glede na položaj v pogledu stanovanjskega vprašanja v mestih in industrijskih centrih, je peti kongres delavskih zbornic po vsestranskem razmotrivanju sprejel naslednje zahteve:

I. Prisilni ukrepi za določitev višine najemnine za stanovanja in lokale.

a) Za stanovanja in lokale v starih predvojnih zgradbah naj se določi višina najemnine na osnovi predvojne najemnine v pariteti 1:10, do največ 1:11.

b) V novih, po vojni zgrajenih hišah, naj se določi najemmina za stanovanja in lokale za stvarne gradbene stroške s tem, da renta od investiranega kapitala ne sme presegati 4 odstotke, računajoč pri tem 30-letno amortizacijo.

c) Prekoračenje tako določenih najemnin za stanovanja in lokale naj se kaznuje po zakonu o pobijanju draginje. Kazen naj se odmeri v višini prekoračene cene plus 10 odstotkov normalne najemnine.

II. Zadržno gradbeno zakonodajstvo.

a) Izda naj se zakon o osnovanju gradbenih združ, s katerim naj se omogoči, da je lahko več oseb lastnikov ene hiše, na ta način, da bo posamezno stanovanje last poedinih združnikov. Iz prejšnjih stanovanjskih zakonov naj se obnove konstruktivne odredbe o gradbeni delavnosti države, občin in javnih korporacij.

III. Sredstva za gradnjo stanovanj.

Osnuje naj se splošni gradbeni fond pod upravo države, občin in stavbnih združ. Iz tega fonda naj se za dobo 10 let grade izključno samo združne hiše po mestih v sorazmerju s porastkom prebivalstva in pomankanjem stanovanj. Pozneje bi se lahko iz tega fonda gradile združne

stanovanjske hiše tudi po manjših mestih in na deželi. Sredstva tega fonda naj bi se dobila tako-le:

Državna hipotekarna banka naj vsako leto prispeva v ta fond dve tretjini one vsote, ki jo izdaja v gradbene svrhe. Uvede naj se poseben davek na neposredne davčne objekte v višini 100 milijonov letno, nadalje posebna doklada na nezazidane parcele po mestih, zlasti v mestnih središčih. poseben davek na luksuzna stanova-

nja v mestih. Občine naj iz rednih proračunskih sredstev vsako leto prispevajo v ta fond najmanj 2 odstotka celokupnih svojih dohodkov. V ta fond naj se naposled stekajo vse kazni, izrečene zaradi previsokih najemnin. Zadržno gradbeno delavnost naj podpro tudi vse občinske denarne ustanove. Razen tega pa naj bo obvezno nalaganje v ta fond vseh presežkov delavsko socialno političnih ustanov.

Temne slike v razvoju evropskega kapitalizma.

Piše S. Publicus, Berlin.

(Konec.)

Faktično pa so vzroki krize evropskega kapitalizma tudi drugje. Predvsem nam mora biti to jasno, ako logično premostimo simptome te krize. In to so: Relativna nadprodukcija v industriji in poljedelstvu, kopičenje zalog, visoke cene industrijskim produktom, nizke cene surovin in poljedelskih proizvodov, zmanjšana kupna moč konsumenta, znižavanje plač in dnin, brezposelnost, redukcije obratov, konkurzi, bančni polomi itd. In če bi meščanski strokovnjaki analizirali tudi militarizacijo, oboroževanje in finančno diktaturo, bi morali ugotoviti, da tako gospodarstvo ni ničesar drugega, kakor tekma za profitom gospodarsko vladajočih ter s to v zvezi popolna brezmiselnost in neurejenost, ali splošna anarhija. Pod takimi okoliščinami mora kapitalizem izkrmaveti.

Evropa pa ne preživlja samo krize kapitalizma, ki je prišla, kakor se pravi, »sama od sebe«. Evropski kapitalizem je bil v zadnjem času v ta kaos postavljen tudi od zunanjih činiteljev! In to sta predvsem: Amerika in Rusija.

Amerika, ki je kolikor toliko svet zase, polagoma in sistematično prepleta svoje niti v jedro evropskega kapitalizma bodisi s posojili in krediti, bodisi z direktnim političnim posredovanjem in vmešavanjem v notranje in zunanje politične ali gospodarske razmere evropskih držav. S tem izigrava položaj sebi v prid in slabi kapitalizem v Evropi s tem, da zaslužuje Evropo. Odvisnost Evrope z vmešavanjem Zedinjenih držav Severoameriških postaja vedno bolj problematična.

Veliko večjo in uspešnejšo ofenzivo na evropski kapitalizem, ofenzivo, ki ima prav za prav tudi splošen napadalen značaj na celokupni kapitalistični sistem, pa je pričela Rusija. To je največja nevarnost za meščansko Evropo.

V dumpingu je ost te ofenzive. Rusija uvaža silne množine strojev ne le samo, da čimprej doseže popolno nacionalno gospodarsko avtarkijo, nego da predvsem preplavi svetovni trg s svojimi produkti pod vsako ceno. Prvotno sovjetska Rusija ni mogla kupovati na evropskem trgu, niti ni mogla prodajati, kakor nekdanja carska Rusija, poljedelskih pridelkov, ker je bilo ozemlje domala vse uničeno in opustošeno delno radi svetovne vojne, delno radi domačih državljanskih borb in boljševiške revolucije. Vztrajno delo, poddržavljenje posestev in industrije, pa je imelo za posledico, da se je v nekaj letih preobrnilo zopet na boljše in da je produkcija ne le dosegla predvojno višino, nego jo je tudi prekoračila.

Leta 1929 pa je že nastopila z ofenzivo, s preplavljanjem svojih proizvodov ne samo na evropskem trgu, temveč celo na ameriškem. S tem se je situacija v Evropi bistveno izpremenila. Nekatero državo so z velikim veseljem sprejele sovjetsko ponudbo glede nabav novih strojev sovjetski Rusiji in so se rade zavezale, da bodo za protiračun kupovale od nje razne agrarne pridelke in surovine. Logično, saj je Evropa morala oddajati iz svoje industrijske nadprodukcije svoje produkte. S svojimi zahtevami pa Rusija ni bila skromna. Zahtevala je tudi kreditov in dobila jih je.

Dejstvo je, da Rusija lahko konkurira s komurkoli hoče. Kajti produkcijski način v Rusiji je drugačen kakor v meščanski Evropi. Zavetje evropskega trga je bilo torej lahko, še lažje pa je bilo s činjenico, da so ruske cene izvoznih predmetov predvsem osvojile konsumenta in tudi trgovca. Industrijalci pa so radi prodali svoje stroje, ki so brez cene ležali v skladiščih.

Anarhija v kapitalističnem sistemu se je v tem vnovič pokazala v še

svetlejši luči, kajti neizogibna katastrofa postaja s tem prijemajoče očitujoča. Velika nevarnost se je pokazala tudi v krizi poljedelstva, ki je s tem postala po vojni najbolj akutna.

Ruski gospodarski krogi že odkrito priznavajo, da je njihova »pijalka« sredstvo za dosego uničenja evropskega kapitalizma, ki je danes v razslu. Evropa je zamudila ugoden trenutek že leta 1929. Ako bi takrat poskusila z organizirano vojno silo proti Rusiji, bi se ji morda posrečil poskus. Toda danes je prepozno. Autarkija, to je emancipacija od svetovnega, zlasti evropskega trga, sovjetske Rusije je dosežena. Za slučaj vojnih izbruhov in komplikacij je založena v vsakem pogledu in so tudi dovoljne rezerve.

Važno vlogo igra v procesu evropskega kapitalizma tudi Nemčija. Ona je jeziček na tehtnici. Nemci ne bodo nikdar pristali na pogoje inozemstva in če bodo ti pogoji ostri, se bo Nemčija izločila iz koncerna evropskih držav. Ne prisiljeno, ampak prostovoljno. Socialni nemiri se množe, demonstracije brezposelnih se ljutoma nadaljujejo, finančni položaji so vsakdanji, splošna nervoznost vedno večja in večja, v vladajočih krogih pa neugasljiva težnja po revanži. Kdo ve, kdo bo gospodar situacije, ali politični finančniki, ali pa masa. Brezdvoma pa je, da bodo skupnost interesov brzkone — skupno pokazali.

Evropski kapitalizem preživlja najtežjo fazo svojega procesa. Trhel je popolnoma, temelji so razmajani. Morda še nekaj injekcij kake finančne skupine ali Amerike. Več ne bo mogoče izdržati. Usodni dnevi prihajajo, še par let največ morda. Kam pa bo vodila pot, poslednja pot evropskega kapitalizma, pa seveda vsakemu ni znano...

Sem z reformo borz dela!

Na beograjski konferenci Delavskih zbornic se je razpravljalo tudi o Borzah dela. Zastopniki na konferenci, zlasti člani svobodnih strokovnih organizacij, med katerimi sta bila tudi ss. Uratnik in Jakomin iz Ljubljane, so odločno zahtevali reformo teh borz. Dati se mora delavskim organizacijam vpliv v njih in budžetiranje postaviti povsem na drugačno podlago. Predvsem je potrebno odpraviti birokratizem ter dati borzom popolno samoupravo in ljudem, ki razumejo delavca in delavska vprašanja. V Borze dela, kakor so urejene sedaj, pa organizirano delavstvo res nima interesa, da pošilja svoje zastopnike.

Zimsko blago

kupite najbolje in poceni samo v J. Trpinovem bazarju

Vilko Ivanuša:

Povest o Anici in njenem sinu.

I.

Mlada ženska z globokimi črnimi očmi in sajastočrnimi lasmi, ki reflektivno prehajajo v temnomodre nijanse, je šla tresoč se, po blatni, dolgi cesti. Ogrnjena je bila z modro volneno ruto, a na glavi je imela robec. V naročju je stiskala otročička, ki je bil vsled mraza ves moder v obraz in ročice. Sneg je padal v debelih kosmih in se na blatni zemlji spreminjal v grdo kaljužo. Veter je pihal, šumel po golih vejah redkega drevja, ki je strašilo ob cesti s svojimi vejami, kakor da so to nekakšni oglodani okostnjaki.

Začelo se je mračiti.

Veter je žvižgal vedno močnejše in metal snežinke mladi ženski v obraz. Njen majhen črvč je začel jokati. Čutil je glad. Vsled mraza je ves drgetal. Ona ga je v obupu vse močnejše stiskala k sebi, hoteč ga ogreti in mu huhala svojo toplo sapo v mrzle ročice in obrazek. Čutila je, kako se ji krči srce od bolečine. Bolelo jo je, ker ni mogla pomagati temu nedolžnemu bitju. Kako mu naj pomaga, ko nji sami primanjkuje moči in toplote. Čevlji so ji premočeni in hladna, umazana voda ji mrzila noge. Čisto mehnično

koraka po tem razmazanem blatu. Sama čuti zimo in lakoto.

Že je nastala noč.

A ona je šla vse dalje po blatni cesti, kakor senca. Tudi njen lep, ovalen obraz, je že vsled mraza pomodrel, a polne majhne ustnice so bile skremžene od mrzlice. Srce ji je burno utripalo, a zobje sklepatali. Ko se je spomnila svoje zlomljene mladosti, je začutila še težjo bolečino. Slaba prsa ji je razburkal grenak vzdih. Skozi njene solze je plakala razžaljena in izkoriščana mladost. Vse tisto, kar jo je skozi mesece, ko je nosila to majhno bitje, tako tiščalo, je sedaj planilo na dan z elementarno silo. Na zamrzlo lice majhnega otroka so začele padati njene tople materinske solze, ki so se na to spremenile v led in tako še bolj mrazile malo bitje, ki je začelo jokati še glasneje.

In mlada ženska se je vzdramila od svoje žalosti.

— Ubožček, trepetaj od mraza in lakote. A tvoj oče, on? Gotovo se zabava v krogu svoje spoštovane družine, kadi dragoceno cigaro in kvarta s tisočaki.

Govorila je tako otroku in zdelo se ji je, kakor da jo otrok razume in kakor da se s tožnim jokom pridružuje njenemu protestu. Nekoliko se je umirila in vse jasnejše ji je stopilo pred oči vse iz nedavne preteklosti.

II.

Kot šestnajstletno dekle so jo starši dali v mesto, da se izuči za šiviljo. Ravno je dokončala nekaj razredov višje šole. Bila je jedinica. Doma je bilo siromaštvo in starši so hoteli, da bi se hčerki ne bilo treba tako mučiti na kmetih, kakor se morajo oni.

— Anica mora imeti lepše življenje! so vedno govorili.

Poln nad v boljšo bodočnost je odpeljal oče Anico v mesto. S težkim srcem je šla. Še so ji vrvele po glavi materine solze, blagoslov in nauki. Oče jo je tolažil s tisto kmečko primitivnostjo, ki včasih tako blagodejno deluje. Našel je mesto pri neki mladi šivilji. Tu se bo Anica učila. Ali sedaj še treba najti stanovanje in hrano.

Gospod Vladimir Štrban, veletrgovec, je imel že dolgo načrt, da nekje uspešno odigra vlogo dobrotnika. Njegova žena, milostljiva gospa Helena ga je vestno v tem njegovem filantropskem stremljenju podpirala. In ko je stari Aničin oče slučajno potrkal na vrata z iskreno prošnjo, če bi ne hotel morda vzeti njegove hčerke k sebi na obskrbo in bi mu ona zato opravljala male domače posle... so se vrata na veselje očetovo odprle. Starcu so se zasolžile oči od brezmejne hvalež-

nosti, kajti povsod so njegovo prošnjo dosegali hladno odbijali.

In tako je prišla Anica kot šestnajstletno dekle v hišo veletrgovca Vladimira Štrbana in njegove soproge Helene.

— Bo vendarle v boljši hiši in lažje ji bo. Zavarovana bo pred zlobnimi jeziki in nevarnimi priložnostmi, ki jih ima vsako mesto preveč. In gotovo še bolje za tako mlado lepo deklico, kakor je naša Anica! — je mirno in z nekim posebnim glasom govoril njen oče.

Tako je Anica ostala v mestu.

Podnevi je delala pri šivilji. Njena mojstrica je bila dobra, mlada ženska, ki je razumela Anico in njeno prešerno veselje, ki ga daje zdrava, brezbržna mladost. Delala je vedno marljivo, prepevala in žvrgolela, da so jo imeli radi. Včasih se jo je lotilo domotožje, ko se je spomnila svojih staršev na vasi. Ali tudi to je hitro minilo, in življenje je teklo v zadovoljstvu. Po končanem delu se je vračala domov in tam pomagala milostljivi gospej Heleni in se je igrala z njihovim petletnim sinkom Rudijem. Gospod in gospa Štrban sta takorekoč uživala. Ne toliko v tem, da jima je Anica delala, kakor v svoji lastni dobrotljivosti. In vsakomur so kazali Anico kot nekaj važen dokument svoje plemenitosti in samaritanščine.

(Dalje prihodnjič.)

Doma in po svetu.

Mešana jugoslovansko-bolgarska komisija se je sestala dne 8. t. m. v svrhu ureditve obmejnih vprašanj za ozir na dvolastništvo. V zadnjih štirinajstih dneh so bolgarski komiti ponovno vdrlji na jugoslovansko ozemlje. Odvedli so v Bolgarijo Vladimirja Ristića, Mirko Golubović pa se jim je izmuznil. Sestanek komisije se je vršil v Pirotu. Pač zadnji čas, da se te obmejne razmere uredi.

Srednješolci in verske dolžnosti. Katoliška akcija pri nas dela in ruje. In uspehi ne zaostajajo. Nedavno je izšla naredba našega ministrstva za prosveto, ki je precej trdo prijala srednješolce. Uredba določa: 1. Vsako nedeljo obvezen obisk službe božje. 2. Trikrat na leto spoved. 3. Praznovanje vseh praznikov, ki so po rimskem kodeksu (ne po državnem zakonu!) zapovedani. 4. Pred velikonočno spovedjo duhovne vaje. 5. Pouk se mora začeti in končati na srednjih šolah z molitvijo, ki jo je sestavil za dijaštvo katoliške vere predsednik škofovske konference. —

»Nacionalni delavci.« — »Jutro« poroča, da je bil v drugi polovici meseca novembra v Beogradu kongres »jugoslov. narodnega delavstva« v Beogradu. Delegatov je bilo 755 (?). Ne poroča pa list, koliko je bilo nameščencev in delavcev med njimi, poudarja pa, da je bilo mnogo »odličnih gostov«. Glavni referat je imel Stojan Stanković. Glavni delegat iz Dravske banovine je bil g. Rudolf Juvan, uradnik ljubljanske mestne občine, in se je pritoževal, da se pri nas favorizira »marksiste«, dočim se njegove pristaše zapostavlja. Iz teh izvajanj gospoda Juvana je razvidno, da se njegova organizacija bojuje proti nameščencem in delavcem, prvič, ker zahteva bojkot socialističnega delavstva in pospešuje nenotnost med delavstvom v interesu ljudi, ki žive od podpor in milosti podjetnikov. Vsaj nam je znano, da so ustvarili Stankovićevo organizacijo: podjetniki in meščanski politiki, ko so prispevali zanjo okoli 200.000 dinarjev. Dalje se je ta organizacija obrnila s prošnjo na podjetniške ustanove, da naj agitirajo zanjo, ker je to v njih interesu (ne v interesu delavcev!). Več pa nam pač ni treba navajati o tem. Omenimo naj le še to, da so se slišali celo v »narodnih« vrstah mnenja, ki pravijo, da, če je temu tako, organizacija, kakršna je beograjska, pač nima delavskega značaja.

V Zagrebu so le podražili kruh. Tržna oblast v Zagrebu je pekom dovolila, da smejo beli in polbeli kruh podražiti za 50 para. Cena črnemu kruhu ostane Din 3.—.

Politična mešanica na Slovaškem se očituje zlasti pri vsakokratnih volitvah. V nedeljo so se vršile v Rimavski Soboti občinske volitve, pri katerih so dobili: čehoslovaška ljudska stranka 542 glasov in 3 mandate, čehoslovaški nacionalni socialisti 184 (2), narodna stranka, skupno s krščanskimi socialisti 1116 (15), republikanci in slovaška narodna stranka 225 (2), židovska stranka 204 (2), čehoslovaški socialni demokrati 156 (1), madžarski socialni demokrati 441 (4), komunisti 723 glasov in 7 mandatov.

Nacionalni socialisti so pri občinskih volitvah v Turingiji izgubili povprečno 30 do 50 odstotkov glasov. Ni verjetno, da bi se radi tega navduševali za razpust obstoječega državnega zbora in za nove volitve, ter najbrže ne bodo podpirali predloga komunistov o nezaupnici vladi Schleicherja. Komunisti bi seveda radi videli, da bi že jutri spet bile volitve, ki bi jim gotovo spet prinesle znaten porast.

Velika eksplozija v tvornici za umetno svilo. Na Brandenburškem v Presanitzu pri Rathenau je nastala v tovarni za umetno svilo silna eksplozija vodika. Pod zidovjem tovarne je bilo usmrčenih 11 delavcev, pet pa jih je bilo težko ranjenih. Po besedilu interpelacije v državnem zboru pa je še večje število delavcev pokopanih med razvalinami.

Trocki se vrača v Carigrad. V Marselju je prosil za dovoljenje, da se sme vrniti v Turčijo po železnici, ker se boji vožnje po morju.

Borba za olje. Med Anglijo in Perzijo je nastal spor, ker je Perzija odpovedala koncesijsko pogodbo angleški družbi, ki je bila sklenjena leta 1901 za 60 let. Anglija ima v delnicah 13.425 milijonov funtov državnega kapitala, ki donosajo 16 odst. obresti. Perzija hoče sedaj v zvezi z Rusijo sama obratovati, zato tudi dopušča sabotažo pri podjetju. Anglija grozi z ukinitvijo diplomatskih zvez.

Sedanji parlament Zedinjenih držav je za prohibicijo. Dne 5. t. m. sta imeli reprezentančna zbornica in senat Zedinjenih držav sejo. Senat je bil v znak žalosti zaradi smrti dveh senatorjev odgojen. Zbornica pa je zborovala in so demokrati na seji demonstrativno stavili predlog, da se prohibicija ukine. Predlog za ukinitvev prohibicijskega zakona pa je dobil samo 272 glasov, dočim je glasovalo 141 poslancev za prohibicijo. Predlog je bil odklonjen, ker ni dosegel dvetretjinske večine. Manjkalo je namreč še pet glasov do kvalificirane dvetretjinske večine. Prohibicija sedaj ne more biti odpravljena pred 4. marcem 1933, ko se sestane nova poslanska zbornica, ki bo nedvomno hitela v boj proti abstinenici.

Ljubljana.

III. (XV.) DELAVSKI PROSVETNI VEČER »SVOBODE« IN »ZARJE« JE VEČER IVANA CANKARJA — V SPOMIN OBLETNICE NJEGOVE SMRTI.

Vršil se bo v sredo, dne 14. decembra 1932 ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani.

Na sporedu je delavska godba »Zarja«, ki zaigra skladbo »Delu čast«. Profesor Božo Teply bo predaval o Ivanu Cankarju. Govorniki zbor »Svobode« bo izvajal odmlak iz »Podobe iz sanj«; recitirale se bodo pesmi Ivana Cankarja iz zbirke »Erotika«.

Pevski zbor bo zapel več pesmi, solisti, bariton in sopran, pa več solospjevov. Delavci in delavke, počastite spomin Ivana Cankarja in posejite ta večer! Člani Cankarjeve družbe naj ne manjkajo na tem Cankarjevem večeru. Vstopnice po 3, 2 in 1 Din.

Ljubljanska »Svoboda« ustanavlja svoj delavski pevski zbor. Sodrugi, ki imate veselje do petja in lepe pesmi, zglasite se v prostorih »Svobode«. Ljubljana, Delavska zbornica. Pesem je lepota, vzpodbuda in razvedrilo v mračnih dneh. Pesem je izraz ponosa človeka, ponosa njegove zavednosti, ponosa njegove organiziranosti in slika njegove srčne kulture. Zato, sodrugi, ne oklevajte, zglasite se, da homo zapeli pesem naše moči. »Svobodaš«-pevec.

Maribor.

Upokojitve starejših delavcev v delavnici drž. železnic. V zadnjem času so se vršili zdravniški pregledi starejših delavcev, ki so zaposleni v mariborski želez. delavnici ter je bilo več delavcev, ki so prekoračili 60. leto starosti, upokojenih. Na zdravniške preglede je bilo pozvanih tudi več delavcev, ki še niso dovršili 60. leto starosti, pa tudi še niso odslužili predpisane službene dobe, ki je potrebna, da bi dosegli pri upokojitvi polno pokojnino. Po novi predvidbi žel. pom. osobja v pokojninski sklad bo moral vsak starejši delavec doplačati v pokojninski fond več tisoč dinarjev (nekateri nad 30.000 Din). Te vsote se delavcem odtegujejo v precej visokih mesečnih obrokih od plače, upokojencem pa od pokojnine. Zato je razumljivo, da se je polastila prizadetih delavcev silna nevolja, če bi se jih predčasno upokojilo, ker bi bili s tem na pokojnini prikrajšani, na drugi strani pa bi bržčas morali še v naprej plačevati doplačilo v pokojninski fond v enaki višini kot oni, ki so bili upokojeni s polno pokojnino. Te dni je želez-

niška uprava izdala naredbo, da bodo zaenkrat upokojeni le delavci nad 60 let. Marsikatero razočaranje bi si železniški uslužbenci lahko prihranili, če bi bili organizirani v svobodni strokovni organizaciji »Ujedinjenega Saveza železničarjev Jugoslavije«. Tako pa...

Prosvetni večer »Svobode«. Podružnica »Svobode« v Mariboru priredi v sredo, dne 14. t. m., prosvetni večer, ki se bo vršil ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice, Sodna ulica 9-II. Na sporedu so: deklamacije, predavanje s. prof. Stupana o utopiističnih socialistih (Owen, Furrer, Saint Simon); nastopi tudi pevski odsek »Svobode«. Delavci, delavke in nameščenci, pridete polnoštevilno.

Finančni odbor mestnega občinskega sveta je pričel te dni razpravljati o proračunu mestne občine za l. 1932-33.

Premestitev avtobusnega postajališča na Glavnem trgu se je te dni izvršila na ta način, da bodo odslej morali potniki, ki se vozijo preko mosta, vstopati na prostor, kjer je bilo poprej postajališče za avtobuse, ki so vozili na Mariborski otok. Čemu bodo morali potniki čakati sedaj ob slabem vremenu na prostem, medtem ko so doslej bili vsaj deloma pod streho ob Veliki kavarni, si pač ne more nikdo prav razlagati.

Pevci »Svobode« se pozivajo, da se po možnosti udeležijo koncerta Korošcev v pondeljek, dne 12. t. m. v dvorani pivovarne »Union«, da se seznanijo s pravilno interpretacijo koroških pesmi.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Za šolska deca kumajte le nci nas na Slomškovem trgu št. 6, trgovina Ljudske tiskarne d. d.

Celje.

Zgledi vlečejo, pravi star pregovor, po katerem se ravna zlasti podjetniki, kadar gre za znižanje delavskih mezd. Ker je mestna občina sklenila znižati svojim nameščencem plače za 10 odstotkov, je smatrala za umestno, storiti isto tudi okoliška občina. Razume se, da je upravičena bojazen, da bodo vzhledu teh delodajalcev sledili drugi z istimi sklepi in kriza bo seveda takoj rešena. Ljudstvu ne bo treba ničesar jesti, trgovci in obrtniki pa bodo tudi lahko zaprli, ker ne bodo imeli komu prodajati, tako se vse počasi jenja. Tudi občin ne bomo potrebovali, ker ne bo nikdo plačeval doklad... Takšni sklepi so seveda mogoči le tam, kjer nameščentstvo nima svojih zastopnikov v občinskem svetu, niti svoje organizacije. Toda, kolikor je nam znano, so magistratni nameščenci združeni v neki organizaciji, ki ima svoj sedež v Ljubljani. Ali nima ta organizacija nikakega vpliva? Potem je ne potrebujete in je za pri-spevke res škoda. — Končno moramo pa še omeniti z novim letom ukinjeno dovoljenje slaščičarjem prodajati po ulicah in lokalih. Letošnje poletje in še zdaj skoraj ni ulice in vogala, kjer bi ne stal slaščičar in sladoledar in nadlegoval pasantov ter zavajal otrok. Posebno radi so se postavljali na krajih, ki jih pasirajo šolski otroci. Nekateri sladoledarji so dajali otrokom sladoled celo na up! Da si je potem deca preskrbela denar na kakršenkoli način, je jasno. Brez ozira na to, da je taka pocestna prodaja »živil« nehigijenska, je to tudi zelo kvarno za otroke. Današnje slabe razmere ne dovoljujejo staršem, da bi dajali otrokom za slaščičarja dnevno po en ali dva dinarja. Ako dobi otrok 50 para ali dinar za malico, mu pobere slaščičar in sladoledar za svojo dvomljivo »hrano« novic in otrok pride bolan domov in naprti staršem še večje stroške in skrbi. Razumemo, da morajo slaščičarji kot obrtniki tudi živeti. Toda vprašajmo te voznike, koliko zaslužijo! Navadno delajo le za procente, malokateri zaslužijo dnevno do 20 Din. Zato je ves efekt takega obratovanja le ta, da se zavajajo otroci. To bi morala videti tudi šolska oblastva in otrokom prepove-

dati kupovati take reči. Ako je pa kdo potreben take poslastice, bo že našel higijensko urejen lokal, ki jih v mestu ne manjka. Zato smatramo ta sklep kot prav umesten in želimo, da se slaščičarjem za stalno prepove prodajanje sladoleda in sladkarij po ulicah in lokalih.

Dobrunje pri Ljubljani.

Vprizoritev prvenca s. Moškriča na odru »Svobode«.

V nedeljo, 27. novembra t. l., smo videli na odru dobrunjske »Svobode« tudi v našem listu napovedano krstno vprizoritev »Rdečih rož«. Dramski prvenec s. Moškriča je doživel zaslužen uspeh in nam daje slutiti, da se bo iz mladega delavca razvil mnogo obetajoč talent. Prvo dramsko delo je napisal avtor iz gole potrebe odra, ki mu on sam načeljuje. Ko je videl, da s solzavimi narodnimi igrami in plehkimi veseligrami in ljubavnimi dramami delavski oder ne more napredovati, se je lotil dela sam in moramo priznati, da je plod njegovega truda razveseljav zlasti za delavske odre. Zakaj z novo dramo bo marsikakemu našemu odru mnogo pomagano. V dramo, ki nam živo slika boj za delavske pravice, je spretno vpletenih polno drugih motivov iz delavskega življenja. Med prvimi lepimi motivi je prizor, ki kaže vzorno delavsko družinsko življenje, prav realistični pa so tudi prizori, ki razgaljajo, kako delavska dekleta postajajo tudi predmet spolne pohote podjetnikov. Ker je avtor sam mnogokaj doživel, zato potekajo vsa dejanja gladko brez vsakršne navlake; prikazano je življenje realistično in v drami ni nobenega prizora, ki bi v gledalcu zbujal utis pretiranosti. Glavni delavski zaupnik Jerič je skrbni družinski oče, a obenem odločen borec za delavske pravice. Počasi pripravlja s svojim bodočim svakom Francetom odločen odpor delavcev proti nakanam vodstva tovarne. Ko tovarna sporoči Jeriču kot predstavniku delavcev redukcijo delavskih plač in odpust 40 delavcev, je načrt Jeriča in Franceta dozorel. Prišel je trenutek odločitve. Skličeta sestane delavcev in jima razložita svoj načrt. Če ostane vodstvo tovarne nedostopno za delavske težnje, potem tudi delavci ne bodo prizanašali; odločili se bodo za stavko. Velika naročila za tovarno so dobrodošel zaveznik delavcev, tovarniško vodstvo pa si išče edinega zaveznika — v nezavednosti delavcev in nekaterih lizunih. Vrhunec doseže drama v prizoru, ko od ravnateljevega namestnika inštruirani stavkokaž prepriča večji del delavcev, da stavko odklonijo. Napori Jeriča in zavednejših delavcev so ostali zaman, prav tako pa so tudi vlogo stavkokazov delavci spoznali kmalu, a prepozno. Ravnateljev namestnik triumfira nad delavsko nezavednostjo, toda njegovo veselje je kratko. Razmerje, ki ga je gojil do dveh tovarniških delavk, mu je prekrizalo načrte. Ko se je naveličal ljubavnega razmerja s prvimi dekletom, je pozikoval ljubavno igro nadaljevati z drugim dekletom. Prevarano prvo dekle se varalici maščuje. Prepreči najprej njeno zastrupitev, ki jo je nameraval izvesti, nato pa ga sama umori. Po storjenem dejanju odide v bližnji kamnolom in skoči v prepad, kjer najde smrt. Tragičen konec obeli pa je bil usodepoln za zaupnika Jeriča, ki ga je oblast osumila umora. V njegovi hiši se nenadoma pojavi oko postavne in ko Jeričeva izve za motive njegove aretacije, se onesvesti ter kmalu izdihne v naročju svojega moža. Ko se Jerič poslavlja od mrtve žene, ga ni minila njegova zavest, da bojuje boj za pravično stvar in naroča svojim domačim, naj ženi natrosijo na grob rdečih rož. — Morda je to edina hiba Moškričevega prvenca: da je konec preveč tragičen. Če je delo namenjeno — in to je gotovo — delavskim odrom, tedaj mora biti v delu jasno in odločno povedano: Delavski boji doživljajo trenutne neuspehe, končna zmaga pa je pridržana delavskemu razredu. Ker bo drama pri ostalih delavskih odrh z veseljem sprejeta v repertoar že v tej sezoni, bo nad vse umestno, da se doda k štirim dejanjem še peto, ki naj neugoden in tragičen konec — ko so gledalci v četrtem dejanju pričali kar treh žrtve — ublaži. Če bo še slog drame uglajen, potem bo drama žela povsod odobravanje, in uspehi ji je zagotovljen. — Igralci so pri premijeri storili vse, kar je bilo v njihovih močeh. Zaupnika Jeriča je igral avtor sam in je dal s tem povdarka mislim, ki jih je delu sam vdahnil. Če bodo igralci mnogo čitali in pogosteje nastopali, bo dobrunjska »Svoboda« na svojo dramsko družino lahko ponosna. Vodilni igralci naj čimbolj posečejo predstave drugih odrov — zlasti ljubljanskih — in naj povsod skušajo črpati nauke in prišli bodo tudi sami na marsikako napako — in to jih bo izpopolnilo. Pretirano šminkanje bi lahko odpadlo, ker bi vse tipe z igralci lahko pokazali naravno. Režiser je storil, kar je mogel in tudi njegov trud ni bil zaman. — Bs.

I. Delavski prosvetni večer v Šoštanjju.

Zadnja leta sem ni bilo skoro ničesar čuti o kakšnem delavskem gibanju v naši prijazni Saleški dolini, če pa se je že kaj govorilo in pisalo, potem so bile to samo malo razveseljive novice. Ljudje brez trdnega prepričanja, brez razredne zavesti in omahljivci, v takih razmerah obupajo, opu- ste vsako delo, zadremajo in se pomehkužijo, največkrat pa razočarani zapuščajo delavske vrste, v katerih so mislili dobiti vse tisto, za kar jih je meščanska družba ogoljufala, postajajo sanjači ali pa odkriti

koristolovci. V povojni dobi je bilo v delavskih vrstah mnogo take navlake, popolnoma otresli se je še do danes nismo, ali jedro našega delavstva pa je ostalo zdravo, nepokvarjeno, kljub okuženi okolici. To jedro je kakor seme, vrženo na zemljo, na katerega človek pozabi in se spomni nanj šele, kadar klika prikuka iz zemlje, obetajoča cvet in sad. Tudi o Šoštanjju so mnogi mislili, da je tu razredno delavsko gibanje umrlo, da se je, kolikor ni podleglo v boju z mogotci, ugonobilo samo vsled notranje nesloge. Res je, razvoj je zastal in težko zgrajene pozicije je bilo treba izprazniti, umakniti se je bilo treba in mnogo ujetnikov je pri tem umiku ostalo v rokah naših nasprotnikov. Kolikor pa je ostalo sil, so izčrpane potrebovale odmora. Zavedajoč se, da je treba delo pričeti iznova, so sodrugi po nekaj letih stopili zopet na plan. Brez hrupa in šuma se je formirala podružnica »Svobode«, okoli »Cankarja« pa se je zbralo lepo število delavskih pevcev. — Čez noč so osvanili po Šoštanjju lepaki, naznanjajoč delavstvu prireditve I. delavskega prosvetnega večera v dvorani Zadržnega doma. Novica je presenetila. Menda niti vsi delavci niso mogli verjeti, da je kaj takega v Šoštanjju še mogoče. Mnogim izmed njih, ki so obupali, postali mlačni ali pa odpadniki, se je vzbudila težka vest, radi bi bili sami poleg, ali sram jih je bilo, sram samih sebe in zato niso prišli. Njihova mesta niso ostala prazna, zasedli so jih drugi, novi bojevnik!

Ko so tamburaši pod vodstvom s. Koradeja zaigrali par lepih koračnic, za kar so želi zaslužni aplavz, je stopil pred rampo s. Premužič, ki je v kratkih, jedrnatih besedah tolmačil pomen prireditve: Skromen je program in marsikaj bo treba opustiti. Začetek je in vsak začetek je težak.

Ko se je razgrnil zastor, stoji na odru pred nami 20 mladih strumnih pevcev. Pevodvaja učitelj g. Vreže zamahne z rokami in z odra zadoni »Delavski pozdrav«. Pesem budi in drami, glasovi done v zvenečih akordih po dvorani. Zbor imponira, siguren je, dober glasovni material (za tenorje bi jih marsikak drug zbor zavidal), dobra izgovorjava in ubrani ter uglajeni glasovi. Pesem je bila že od nekdaj budilka delavskega gibanja, tudi šoštanjjsko delavstvo zna pravilno ceniti njeno vrednost v teh težkih časih.

Nato sledi ljubka deklamacija. Mala Koradejeva deklamira pesem »Mamici«, v kateri je izraženo vse spoštovanje proletarskega otroka do svoje revne mamice. — Aplavz.

Potem nastopi zopet zbor. Sledi venček lepih koroških pesmi. Poslušalci so navdušeni, zadovoljni in ploskajo, ploskajo zboru in pevovodji.

Sledi predavanje s. Eržena iz Maribora o temi »Delavstvo in kultura«.

Po kratkem odmoru nastopijo diletanti »Svobode« z burko v enem dejanju »Dva prepirljiva soseda«. Stvar vsebinsko res ni duhovita, ali nastop diletantov sam po sebi tudi nekaj velja. Potrudili so se kolikor moč in režiser s. Leskošek, obenem predsednik »Svobode«, je lahko zadovoljen s prvim nastopom. Za lažjim pride težje. Kdor je gledal to pot diletante na odru, ta je gotovo uverjen, da pri tem ne bo ostalo, ampak, da

nam bodo preskrbeli še to zimo par uric užitka s svojimi nastopi. Zaenkrat naj jim bo veselo razpoloženje, smeh in ploskanje v dvorani pri njih prvem nastopu bodrilo za njihovo delo v bodočnosti.

Po izvršenem sporedu se je s. Premužič zahvalil izpred prirediteljev I. delavskega prosvetnega večera »Svobode« in »Cankarja«, za obisk z napovedjo, da bodo temu prvemu kmalu sledili še drugi prosvetni večeri.

Tamburaši so zaigrali še par komadov, potem pa so se udeleženci večera z lepimi spomini v srcu, prireditelji pa s prijetno zavestjo, da so smelo tvegali prvi korak in uspeli, razšli.

Šoštanjjsko delavstvo, naprej! Družnost!

Jesenice.

Novi tržni prostor na Jesenicah.

Dasi so Jesenice veliko industrijsko mesto, jim vendar še marsikaj manjka. Tako tudi primeren tržni prostor. Doslej je bil tržni prostor ob glavni cesti, ki vodi od kolodvora proti Savi



Vozički za lutke
Din 75, 120, 140
Gugalni konji
Din 98, 110

Sanke
enosedež. Din 70
dvosedež. „ 80
trosedež. „ 90

Razen tega razl. igrače, darila in božični nakit najceneje pri

EKSPORTNA HIŠA

„LUNA“

Maribor, Aleksandrova c. 19

Prijatelj, kam boš šel po vino za praznike? — Kam?

V KAVARNO na Javorniku štev. 93

ki ima vino direktno od vinograda ter je najceneje. Tam dobim izvrstno štajersko vino po Din 6,—, 10,— in 12,— liter; če vzamem pa po 10 litrov, je Din 10,— ceneje!

oz. osnovni šoli in ki se imenuje Prešernova. To je glayna prometna žila skozi Jesenice in zaradi tega ni nič kaj primeren prostor niti kar se prostora tiče niti glede higijene in varnosti. Zdaj pa so delavci splanirali prostor pred osnovno šolo, kjer je res lep majhen trg in na tem mestu bi se pa pač lahko napravilo primerno tržišče. Ta prostor je za tržišče že namenjen, vendar nekaj primernih stojnic in pod še manjka. Saj drži

trditev, da imajo na Jesenicah večinom vse stranke svoje vrtove ali pa vsaj vrtičke, ali marsikomu to ne zadošča. In ker ni dobava zelenjave in sadja prav nič organizirana, je oboje že poleti in na pomlad, še bolj pa na jesen in zimo, drago in težko dobljivo. To bi bila lahko tudi naloga mestnega županstva, da se malo pomeni o organizaciji trga ter o dobavi zelenjave in sadja. Modernizirajmo naše jeseniško mesto!



Živar obleke

Lastna izdelava blaga in podloge nam omogočuje nuditi

TIVAR OBLEKE

za gospode, dečke in otroke najboljše kakovosti po najnižjih cenah!

CENA OBLEK ZA GOSPODE.	Din 190,—, 240,— do 750,—;
ZA DEČKE:	Din 200,— do 330,—;
GAMBETA OD 11 DO 14 LET:	Din 210,— do 270,—;
MORNARSKA OBLEKA OD 3 DO 10 LET:	Din 130,— do 150,—;
OBLEKA ZA OTROKE OD 3 DO 10 LET.	Din 110,— do 270,—;
RAGLAN:	Din 320,— do 650,—;
HLAČE:	Din 90,— do 180,—.



Vrsta
Tek. štev.
Prodajna cena
Prodajna cena
Din
Prodajna cena
50
Pazite
na gorjo ceno

Obiščite naše prodajalce v Mariboru:

Jakob Lah, Glavni trg 2

in Veletrgovina

H. J. Turad, Aleksandrova c. 7

pa se bode uverili o resničnosti naših navedb, Prost ogled, ne da bi se sililo k nakupu! Pazite na zaščitni znak in tvorniško ceno!

Pazite se pred ponaredbami!

Oddaja trgovine!

Vljudno naznanjam svojim cenj. odjemalcem, da sem prodal svojo že več let obstoječo

trgovino s špecerijo

Splošni nabavljalni zadrugi

ter bom v tem podjetju ostal v bodoče kot poslovodja.

Tem potom si dovoljujem izreči svojim p. n. odjemalcem za dosedaj izkazano zaupanje iskreno zahvalo in zagotavljam, da se bo Splošna nabavljalna zadruga tudi v bodoče potrudila, p. n. člane kar najbolj zadovoljiti.

S spoštovanjem:

Ferdinand Ussar, Maribor
Glavni trg 1

Prevzem trgovine!

Dovoljujemo si cenj. občinstvu Maribora in okolice vljudno sporočiti, da smo dne 8. decembra prevzeli od gospoda

Ferd. Ussar-ja

Maribor, Glavni trg 1

trgovino s špecerijo.

Vedno se bomo potrudili, našim članom oddajati poceni vse življenske potrebščine; zato je v interesu vsakega posameznika, da pristopi kot član k naši zadrugi ter jo s tem podpira.

Prosimo vse naše interesente, da naklonijo zaupanje našemu podjetju in pristopijo kot člani polnoštevilno.

S spoštovanjem:

„Splošna nabavljalna zadruga“
Maribor, Glavni trg 1